

“ENGELLİ KADIN”LARIN HAKLARI

Elif Baydemir¹

Tema: Temel Haklar ve Sosyal Devlet

Engelli bireylere yönelik zihinlerde oluşan ve davranışa dökülen ayrımcı tutumlar, bu hususta çok az bilgiye sahip olunduğunun göstergesidir. Yapılan araştırmalar, engelli bireylerin ayrımcı muamelenin sıklıkla öznesi olduğunu ve insan haklarından hak ettikleri düzeyde yararlanamadıklarını da ortaya koymuştur. Bunlara ek olarak engelli kadınlar, cinsiyetleri ve engelleri dolayısıyla çok yönlü bir ayrımcılığa da maruz kalabilmektedir. Bu durum sosyal devlet ol(a)mamanın bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Engelli bireylerin hakları, “*insan haklarını koruyan devlet olma*” bakış açısı ile engelli bireylerin insan onuruna yakışır şekilde yaşamalarını, temel haklardan eşit olarak yararlanmalarını, topluma tam ve etkin katılımlarının önündeki engellerin kaldırmasını, uluslararası ve ulusal düzeyde tedbirler alınmasını incelemektedir. Bu kapsamda ülkemizde 2005 yılında yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ve Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi akla ilk gelen hukuki kaynaklardır.

Engelli bireylerin haklarını insan hakları temelinde yorumlayan ve kapsamlı biçimde “engelli” tanımına da yer veren Engelli Hakları Sözleşmesi; taraf devletlerin -ve idarelerin- bu hususta almaları gereken tedbirlerin yanı sıra yükümlülüklerinin de çerçevesini çizmiştir. Sözleşmenin bir diğer önemli özelliği de, “engelli kadın”lardan açıkça bahseden ilk uluslararası metin olmasıdır. Bu nedenle söz konusu düzenleme, engelli kadınların hakları ve konularının değerlendirilmesi bakımından çalışmamızın hareket noktası olacaktır. Bu okuma çerçevesinde engelli kadınların durumu ortaya konulurken “engelli kadın” ve “engelli erkek” ayrımının/sınıflandırmasının *desteklenebilirliği* hususu da ele alınacaktır. İncelemeyi bir adım öteye taşıyabilmek adına engelli kadın hakları, Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi kapsamında değerlendirilmeye çalışılacaktır. Bu tespitler doğrultusunda kadınların, hem engelli, hem de kadın olmak nedeniyle uğradığı ayrımcılığın *sosyal devlet ilkesi* çerçevesinde hukuken ortaya konulması ve “*engelli kadın*” *sınıflandırmasının* kadın-erkek eşitliği bağlamındaki değerinin tartışılması amaçlanmaktadır.

¹ Araştırma Görevlisi, AHBV Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı, E-posta: elif.baydemir@hbv.edu.tr

RIGHTS OF “WOMEN WITH DISABILITIES”

Elif Baydemir²

Thema: Fundamental Rights and Social State

Discriminatory attitudes that occur in minds and turn into behaviours against the person with disabilities imply that have been had little knowledge about this subject. Have done researches have found that person with disabilities are often the subject of discriminatory treatment and not benefit from human rights at the level they deserve. In addition, women with disabilities are subject to multiple discrimination due to their gender and disability. This situation ensues a result that being a social state or not being a social state.

The rights of person with disabilities prioritize that with the perspective of being a state that protecting human rights, to enable person with disabilities to live in a way that is worthy of human dignity, to benefit equally from fundamental rights, to remove barriers to in front of their full and active participation to society and to take measures at the international and national level. In this context, the Law No. 5378 on Disabled Persons which came into force in 2005 in Turkey and the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) are the first legal sources that come to mind.

The United Nations Convention, which interprets the rights of persons with disabilities on the basis of human rights and includes the definition of “disabled” extensively, framed also the obligations of the contracting countries and the administrations, as well as the measures they should take. Another important feature of the Convention is that it is the first international text that mentions “women with disabilities” explicitly. Therefore, this text will be our starting point in terms of the evaluation of the rights and positions of women with disabilities. In the framework of this reading, the supportability of the distinction/classification of “women with disabilities” and “men with disabled” will be handled while the situation of women with disabilities is discussed. In order to take the research a step further, the rights of “women with disabilities” will be handled within the context of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women. In the direction of these findings, it is aimed to legally reveal in the framework of the principle of social state that women be exposed the discrimination due to both being disabled and being women and it is aimed to discuss the value of the classification of “women with disabilities”, in the context of equality of women and men.

² Research Asistant, AHBV University Faculty of Law, Department of Administrative Law, E-posta: elif.baydemir@hbv.edu.tr